

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА
МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ**

БУХОРО ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

**АГРОНОМИЯ ВА БИОТЕХНОЛОГИЯ ФАКУЛЬТЕТИ
БИОЛОГИЯ КАФЕДРАСИ**

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ҲУДУДИДАГИ
СУВ ҲАВЗАЛАРИДА ЎСУВЧИ ТУБАН ВА ЮКСАК
СУВ ЎСИМЛИКЛАРИНИ КЎПАЙТИРИШ, УЛАРНИ
ХАЛҚ ХЎЖАЛИГИДА ҚЎЛЛАШ**

**мавзусидаги республика илмий-амалий анжуман
материаллари**

Т Ў П Л А М И

2020 йил 13 ноябрь

Бухоро – 2020

moddalardan hamda patogen bakteriyalardan tozalashda muhim rol o`ynaydi.

Pistiya o`simligining biomassasidan har xil maqsadlarda foydalanish mumkin. Biomassa tarkibida oqsillar, uglevodlar, yog`lar vitaminlar faol moddalar bo`lganligi tufayli, ularni chorvachilikda, parrandachilikda baliqchilik sohasida qo`llash mumkin.

Adabiyotlar ro`yxati

1. M. Yuldashov, Kelajak mutaxasislarga bog`liq // O`zbekiston baliqchiligi, 2018-№1. - B. 18-19, 44-45.

2. Уманская М.В. Высшая водная растительность оз. Кандрыкуль (Республика Башкортостан). Самарская лука: проблемы региональной и глобальной экологии. – Самара, 2014.-Т.23, № 2. – С.141-145.

3. Мержвинский Л.М., Мартыненко В.П., Высоцкий Ю.И., Становая Ю.Л. Высшая водная растительность озера Островцы. – Витебск, 2011. №2 (62) – С. 75-81.

4. Qobilov A.M. Orol dengizi mintaqasida yuzaga kelgan ofatlarning antrotabiiy muhitga ta`siri // Res.konf. 2015-y. 169-171 b

SUV O`SIMLIKLARIGA FIZIK OMILLARNING TA`SIRI VA DINAMIKASI

H.S. Ikromova, M.U. Yusupov, Z.R. Yarqulova

Buxoro davlat universiteti

Sayyoramizda organizmlar katta harorat diapazonida yashaydi. Ko`p turlar uchun 20-30° C ekologik optimum hisoblanadi. Ko`pchilik gidrobiontlar esa 35° C baland haroratda yashay olmaydi. Quruqlikda yashovchi issiq sevar organizmlar 50° C haroratga ham chidamlidirlar.

Yorug`lik – fotosintezda qatnashadigan barcha organizmlarga zarur, jumladan suv o`simliklariga xam. Harorat o`simliklar hayotida bu ekologik omil modda almashinish tezligi, fotosintez, transpiratsiya va boshqa bioximik va fiziologik jarayonlar hamda ekologik xulq atvor reaktsiyalariga ta`sir qiladi. Quyosh nurlari atmosferadan o`tgandan so`ng tarkibi o`zgaradi. Ultrorinofsha nurlar azonda absorbtiviyaga uchraydi va yer yuziga infraqizil nurlarning 1% gina etib keladi.

Yer yuzida 5ta issiqlik zonalari bor. Ular ekvator, tropik, subtropik, o`rta va qutbiy iqlimlardir.

Ekologiyada atrof muhitning issiqlik holati harorat orqali ifodalanadi, buning uchun 100° C shkalasi ishlatiladi. Geografik rayonlarning issiqlik bilan ta`minlanishi, umumiy iqlim ko`rsatkichlari bilan belgilanadi. Ular joyning o`rtacha yillik harorati, absolyut maksimum va absolyut minimum, eng issiq va eng sovuq oylarning o`rtacha temperaturalaridir.

Temperaturaning keng diapazoniga chidamli turlar-evriterm turlar, temperaturaning tor diapazoniga chidamli turlar stenoterm turlar deyiladi.

hovuzlarda baliq etishtirish yaxshi rivojlangan. Kichik maydonlarga 0,3, 0,5, 0,7, 1,0 gektar maydonga ega bo'lgan hovuzlarga tig'iz o'tkazilgan oq amurni oziqlantirish uchun har kuni 3-4 tonnaga yaqin ko'k o'simliklardan ketirilib hovuzlarga tashlanadi. Ryaskani hovuzlarga suv kiradigan inshootning bosh qismida qurilgan kichik o'simlik o'stirish hovuzda etishtirib, o'simliklarning biomassasi 400 gr. metr-kvadratdan oshishi bilan baliq boqiladigan hovuz qismiga chiqarib qo'yish tavsiya etiladi. O'simlik etishtirish maxsus hovuzlari quyidagi sistemada aks ettiriladi.

Bu ishlarni amalga oshirish maqsadida amaliyotda foydalanilib kelinayotgan hovuzlarda qayta qurish ishlarini amalga oshirish yoki yangidan qurilayotgan hovuzlarni qurilishini nazarda tutish kerak.

Adabiyotlar ro'yxati

1. Esanov H.Q. Buxoro vohasi florasi tahlili. Biol. fan. fals. dokt. Dis.-Toshkent, 2017.-179 b
4. Определитель растений Средней Азии. В 11-х т. -Тошкент: Наука, 1968.
5. Щербаков А. В., Майоров С.Р. Инвентаризация флоры и основы гербарного дела (Методические рекомендации). – Москва: Товарищество научных изданий КМК, 2006.-С.48.
6. Jalolov E.B. Zarafshon baliqchilik xo'jaligi hovuzlaridagi yuksak suv o'simliklarining turlarini o'rganish. Mag. dis.-Buxoro, 2016.-20-27 b

<i>stratiotes l) ўсимлигини кўпайтириш ва сувни органино-минерал моддалардан тозалаш биотехнологияси</i>	
Toxirov B.B., Raxmatova Z.B., Tolibova N.N. <i>O'zbekiston respublikasi hududidagi suv havzalarini tuban va yuksak o'simliklar yordamida tozalash</i>	93
Ходжиева М.С. <i>Турфа angustifolia-ингичка баргли қўға ўсимлигининг халқ-хўжалигидаги аҳамияти</i>	95
Rahmonova K.Q., Tashpulatov Y.Sh. <i>Dorivor suv o'simligi xushbo'y igir (Acorus calamus l.) Ni madaniylashtirish sharoitida o'sishi va rivojlanishi</i>	97
Хонжонова М., Namozova D., Qobilov A. <i>Azollaning bioekologik xususiyatlari va ahamiyati</i>	99
Қобилов А.М., Юлдашов Л.Т., Исмоилова Д.З. <i>Қора-қир кўлининг юксак сув ўсимликлари ва уларни балиқчиликда қўллаш</i>	103
Jalolov E.B., Shodmonov F.Q., Aripov B.F. <i>Baliqchilikni rivojlantirishda yuksak suv o'simliklarining rol</i>	103
Bo'riyev S.B., Jalolov E.B., Yuldoshov L.T. <i>Ryaska va pistia o'simliklari chorvachilikda, parrandachilikda hamda baliqchilikda samarali qo'llas</i>	105
Ikromova H.S., Yusupov M.U., Yargulova Z.R. <i>Suv o'simliklariga fizik omillarning ta'siri va dinamikasi</i>	107
Jalolov E.B., Qobilov A.M., Давронова Ш. <i>Yuksak suv o'simliklarining tabiatda va xalq xo'jaligidagi ahamiyati</i>	110

4-ШЎЪБА

СУВ ҲАВЗАЛАРИДАГИ ЎСИМЛИКЛАРДАН ФЙДАЛАНИШНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ

Ҳайдаров С.А., Хўжамшукуров Н.А., Абдиназаров Х.Х. <i>Балиқчилик тармогини микросувўтларидан фойдаланиш истиқболлари</i>	113
Холиқов А.Ф., Воҳидов Х.Т. <i>Айдар-арнасой кўллар тизимида оқ сла - Sander luciperca (Linnaeus, 1758) нинг морфологик хусусиятлари ва муҳофазаланиши</i>	115
Farmonova O.S. <i>Suv havzalaridagi suv o'tlarining xilma-xilligi va ulardan foydalanishning dolzarb masalalari</i>	117
Эсанов Ҳ.Қ., Аслонова К.А. <i>Жанубий- гарбий қизилқум флорасидаги айрим юксак сув ўсимликларининг аҳамияти</i>	119
Сафарова З.Т., Асадова Н.Ё. <i>Ўзбекистон сув ҳавзаларидаги сув ўсимликларидан фойдаланишнинг долзарб масалалари</i>	121
Бакаева Ш. <i>Хозяйственные особенности растения эйхорния водный гиацинт- Eichornia</i>	123
Ҳайитов Ё. Қ., Тошбеков Н.А., Жумаева Т.А. <i>Сув ресурсларидан</i>	124